

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Intro

door Marc Janssens De auteur is hoofdredacteur van *Christen Democratische Verkenningen*.
marc.janssens@wi.cda.nl / @janssensmarc

‘It’s the society, stupid!’ Met deze variant op de slogan ‘It’s the economy, stupid!’ die Bill Clinton in de verkiezingscampagne van 1992 tegen George Bush sr. muntte, is bijna alles gezegd. Het gaat om de samenleving.

In dit lentenummer van *Christen Democratische Verkenningen* staat de jeugdzorg centraal. We gaan in op de vraag hoe het toch komt dat zoveel jongeren een vorm van jeugdhulp krijgen, in sommige gemeenten maar liefst één op de zeven. Dat ligt niet zozeer aan deze jongeren zelf, maar aan de samenleving die we met elkaar gecreëerd hebben, zo blijkt.

Diverse punten vallen op. In de samenleving ligt de lat qua geluk zo hoog dat jongeren al snel het gevoel hebben hier niet aan te kunnen tippen. Ze zien leeftijdgenoten op sociale media de leukste dingen beleven, en denken al gauw dat zij er niet bij horen of gaan zich eenzaam voelen. Om negatieve gevoelens bij jongeren te voorkomen hebben we als politiek en samenleving daarom vol ingezet op preventie, wat echter als een boomerang lijkt terug te komen. Aandacht voor het voorkómen van negatieve gevoelens heeft als paradoxaal effect dat jongeren menen dat ze zich eigenlijk nooit rot of somber mogen voelen. Preventie problematiseert bepaald gedrag, in plaats van dat jongeren leren dat het leven nu eenmaal niet altijd leuk is. Daar komt bij dat deze negatieve gevoelens bij jongeren vaak gemedicaliseerd worden: ze worden niet alleen als abnormaal gezien, maar ook als ongezond. Met die preventieve, gemedicaliseerde blik hebben we een utopische samenleving gecreëerd waarin het afwijkende – hoe anders ook beleden – niet mag bestaan en met alle macht moet worden bestreden.

Het is opvallend hoe vaak in dit nummer het woord ‘normaliseren’ valt. De christendemocratie is de politieke overtuiging die waarden en normen hoog in het vaandel heeft staan, maar je kunt de norm ook rigide of verkeerd stellen. Diverse auteurs roepen op tot een debat over de hoge normen

die we zijn gaan stellen, waardoor veel gedrag hierbuiten valt. Daarnaast moeten we kijken naar de blinde vlekken in onze samenleving. Het individualisme viert hoogtij, waardoor jongeren in enkel op henzelf gerichte hulptrajecten terechtkomen. Het stempel ‘probleemjongere’ geeft hun het idee dat er wat mis is met henzelf, terwijl we de samenleving eromheen ongemoeid laten. ‘Je kunt bij een verslaafd kind een casemanager inschakelen, maar als je de drugsdealers niet uit de wijk haalt, wordt het kind niet echt geholpen’, aldus psychiater Damiaan Denys. Ondertussen laten we veel laakbaar gedrag onbesproken, omdat we niet over het privéleven van anderen willen oordelen. Het is verademend te lezen hoe een jonge medewerker van het initiatief WALHALLab twee gescheiden ouders dwingt om samen over hun zoon te praten, waar deze ouders als gevolg van hun vechtscheiding altijd dit gemeenschappelijke gesprek hebben weten te vermijden.

Het gaat dus om de samenleving, waaraan de politiek dienstbaar moet zijn. Het is beangstigend te moeten constateren dat we in Nederland een jeugdhulp hebben gecreëerd waarin – met de beste bedoelingen – allerlei instanties en bedrijven floreren, maar waarin veel jongeren zelf tussen de wal en het schip terechtkomen. De systeemwereld heeft het dan gewonnen van de leefwereld, om in de terminologie van het WI-rapport *Zij aan zij* te blijven.

Niet dogmatisch

De christendemocratie en daarmee ook het CDA heeft nog veel werk te verzetten. Het besef dat we ons op de samenleving moeten concentreren betekent immers niet dat de partij van de samenleving als vanzelf het goede antwoord biedt. Er is geen politieke stroming die zo’n complexe maar uitdagende filosofie heeft als de christendemocratie. De sociaaldemocratie bouwt op een sterke of zelfs almachtige overheid; het liberalisme focust op het individu en verwacht het heil van de markt. De christendemocratie kent de minst ‘dogmatische’ benadering, zoals de Belgische staatssecretaris Sammy Mahdi het mooi omschrijft, en moet met twee of zelfs meer woorden spreken. Dat is geen gemakkelijke opgave, omdat de verleiding van oneliners en stevige taal voortdurend op de loer ligt. Bij alle debatten, of het nu om de jeugdhulp, milieu en landbouw, integratie en migratie of steun aan Zuid-Europese landen gaat, is het benadrukken van zowel het enerzijds als het anderzijds van belang, aldus Mahdi. Christendemocraten lopen het risico dat ze in debatten of zelfs in hun overtuiging de ene kant benadrukken, ten koste van de andere. Een ander gevaar is volgens Mahdi dat ze in hun streven om niemand voor het hoofd te stoten, geen van beide kanten van een vraagstuk benadrukken, zodat hun enerzijds-anderzijds verwordt tot een krachteloos politiek gemompel.

.....

Heeft een van deze ‘verleidingen’ het CDA opgebroken bij de laatste verkiezingen? In de kranten zijn evaluaties verschenen, en ook in deze CDV wordt uitgebreid geëvalueerd. Feit is dat het christendemocratische verhaal onvoldoende geformuleerd is of in ieder geval onvoldoende aantrekkelijk is gebleken voor een groot deel van de kiezers. Liberale partijen hebben gewonnen, terwijl er juist een eensluidende roep om afscheid van het neoliberalisme had geklonken. Een partij als D66 sierde zich ook nog eens met kreten over ‘waarden’ waar vanouds de christendemocratie patent op had.

Toch is het te gemakkelijk te menen dat het vanzelf goed komt wanneer het CDA waarden en normen, waarmee kiezers de partij associëren en die telkens hoge ogen gooien als thema dat hun stem bepaalt, weer centraal stelt. Natuurlijk is een heldere campagne in aanloop naar de verkiezingen een must, net zoals eendracht meer helpt dan verdeeldheid, maar belangrijker is dat onze politici diep doordrongen zijn van de waarde van het christendemocratische verhaal voor de samenleving. Niet om er zelf machtiger of in aantal groter van te worden, maar om de samenleving van dienst te zijn, omdat die niet gebaat is bij een overheid die ver in levens van mensen binnendringt, of bij een markt die floreert maar ondertussen mensen dreigt te vermalen.

Moed en denkkraft

In *Christen Democratische Verkenningen* staat die christendemocratische visie centraal, dit keer gericht op de jeugd en de jeugdhulp, die er werkelijk om schreeuwen dat niet systemen maar mensen in hun onderlinge verbanden weer tot hun recht komen. Kritiek op de politiek is nodig, ook zelfkritiek, maar eveneens kritiek op de samenleving waaraan we allemaal een bijdrage leveren. Dit vraagt niet om politici die wekelijks een dik christendemocratisch handwerk doorploegen, maar wel om politici die de christendemocratie dagelijks in- maar zeker ook weer uitademen. Dat vergt denkkraft en moed: denkkraft om de systemen waarin we de samenleving gegoten hebben te ontrafelen; en moed om weer vertrouwen te geven aan mensen zelf en hun onderlinge samenlevingsverbanden, én om je als politicus daadwerkelijk aan dit veelzijdige christendemocratische verhaal te verbinden. Een verhaal dat veel rijker is dan ‘iedereen vrijlaten, maar niemand laten vallen’.

That’s not a society, stupid!